

Nr 5/6 1999 Årg 13

»Ni känner ju vår
Herre Jesu Kristi nåd.
Han var rik men blev
fattig för er skull,
för att ni genom hans
fattigdom skulle bli
rika» (2 Kor 8:9).

Engelen sa til dem:
«Frykt ikke! Jeg kommer til
dere med bud om en stor glede,
en glede for hele folket!»

BIBEL OCH BEKÄNNELSE

Officiellt organ för Lutherska Bekännelsekyrkan. Utkommer med 6 nr om året. Frivillig prenumerationsavgift kr. 100:- pr. år.

Redaktion:

Egil Edvardsen (ansv. red.), Kjell Petter Bakken, Sverre Brandal, Gunilla Hedkvist.

Redaktionens adress:

Bibel och Bekännelse, c/o Egil Edvardsen, Solåsveien 20, N-4330 Ålgård, Norge.

E-mail: egile@omega.rl.no

Internett: www.algonet.se/~luther/bob.htm

Frivillig prenumerationsavgift och gåvor till Bibel och Bekännelse:

LBK:s postgiro 22 73 36-5.

Märk talongen: »Till Bibel och Bekännelse».

LUTHERSKA
BEKÄNNELSE-
KYRKAN (LBK)

Lutherska Bekännelsekyrkan är en fri kyrka som tror, lär och bekänner att Bibeln är Guds ord och därmed helt igenom pålitlig och ofelbar. Den är den enda norm, regel och rättesnöre för tro, lära och liv. Inga andra skrifter av äldre eller yngre datum får likställas med den Heliga Skrift, utan måste underordna sig denna, och är inte något mer än vittnesbörd om hur den profetiska och apostoliska läran har blivit bevarad efter apostlarnas tid.

LBK bekänner sig också till alla de symboliska böckerna som är samlade i Konkordieboken av 1580, eftersom dessa bekännelse-skrifter i allt stämmer överens med Guds ord.

LBK skall därför se till att alla Guds ords läror förkunnas rent och klart i församlingen och att inte något läres eller tolereras i församlingen som är i strid med Guds ord.

LBK vill genom en rätt förvaltning av Ordet och sakramenten förkunna för alla människor den frälsning som har skett i och genom Kristus Jesus.

LBK lär i överensstämmelse med Skriften att hela kyrkan eller församlingen skall vara enig i allt vad Guds ord lär och inte låta splittning eller inbördes oeniga grupper finnas inom sig. Där irrlära uppträder, skall den falska läran rensas bort genom kyrko- och lärotukt.

LBK gör inte anspråk på att vara en »ren» kyrka i den meningen att den bara består av sant troende. För Gud allena känner alla människors hjärtan. Utan just för att vi vet oss vara syndiga och fördärvade människor, behöver vi ett rent och klart Guds ord, som försäkrar oss om våra synders förlåtelse. Detta rena och klara Guds ord har vi funnit i den Heliga Skrift, och från detta kan vi inte vika en hårsman. För, som Luther säger, »läran är inte vår, utan Guds, och vi är kallade till att vara hans tjänare. Därför kan vi inte ge avkall på eller förändra den minsta prick av läran.»

LBK bildades 1974, men den är på intet sätt något nytt. LBK följer de normer och rättesnören som den kristna kyrkan har följt sedan fornkyrkan, reformationstiden och fram till idag.

LBK står i kyrkogemenskap med flera kyrkor runt omkring i världen, bl a Wisconsin Evangelical Lutheran Synod (WELS) och Evangelical Lutheran Synod (ELS) i USA och Evangelisch-Lutherische Freikirche i Tyskland. LBK är medlem av Confessional Evangelical Lutheran Conference.

Vi hoppas att alla, såväl våra motståndare som våra vänner, skall finna att vi i allt vill hålla fast vid Guds ord och den bibliska enigheten. »Ståndaktighetens och tröstens Gud give, att det bland er finns ett och samma sinne efter Kristi Jesu föredöme, så att ni endräktigt och med en mun prisar Gud och vår Herres Jesu Kristi Fader» (Rom 15:5-6).

Den rike blir fattig – den fattige blir rik

av Egil Edvardsen

Tiden före jul är för de flesta människor inom handelssektorn den bästa tiden på året. Då hoppas man rätta till många av de röda siffrorna från dålig handel tidigare under året.

Den första julen var säkert också en ekonomisk vinst för många. »Och det hände vid den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivnas.» Denna skattskrivning innebar säkert en miljardvinst för kejsar Augustus och den romerska staten. Skatteintäkterna växte till enorma belopp. Och därmed föll säkert lite inkomster över alla tullmän och skatteindrivare som satt runt om i det väldiga riket, och som vi vet säkert tog tillfället i akt att stoppa en del i egen ficka. Det blev också en god affär för den dåtida hotellörelsen, vandrarhemmen och för folk som hyrde ut rum, ja, till och med stall till alla dem som måste resa till sin hemstad för att bli skattskrivna.

Det var säkert många som blev nyrika den första julen. Det var bara en som gjorde en dålig affär, för han blev fattig: Guds Son! Aposteln Paulus påminner de

kristna i Korint om den märkliga bytshandeln som skedde den första julen: »Ni känner ju vår Herre Jesu Kristi nåd. Han var rik men blev fattig för er skull, för att ni genom hans fattigdom skulle bli rika» (2 Kor 8:9).

Ja, julberättelsen handlar om ett märkligt byte:

- Den rike blir fattig
- Den fattige blir rik

Den rike blir fattig

»Ni känner ju vår Herre Jesu Kristi nåd. Han var rik men blev fattig för er skull, för att ni genom hans fattigdom skulle bli rika.» Hur rik är Jesus Kristus egentligen? Och vad består hans rikedom av? Paulus talar på ett annat ställe om »Kristi outgrundliga rikedom» (Ef 3:8). Kristi rikedom kan man inte förstå utifrån vanliga ekonomiska begrepp. Den kan över huvud taget inte målas med jordiska färger. Jesus äger allting. I Gamla testamentet säger han: »Mig tillhör silvret och mig tillhör guld.» Och David säger om honom: »Jorden och allt som uppfyller den tillhör HERREN.»

Han är rik på makt, för han är Herren Sebaot – det betyder:

Härskarornas Herre över alla makter och myndigheter både i himlen och på jorden. Allt har blivit till genom honom.

Vidare är han rik på ära, för det står skrivet: »Alla Guds änglar skall tillbe honom.»

Han är rik på visdom och kunskap, så att Paulus förbluffat utropar: »O vilket djup av rikedom och vishet och kunskap hos Gud!»

Men fastän han var så rik blev han ändå fattig! Han som äger allting blev så fattig, att han säger om sig själv: »Människosonen har inget att vila huvudet mot.» Han som har all makt i himmel och på jord, ligger som ett hjälplöst spädbarn i krubban och hänger 30 år senare vanmäktig på ett kors! Han, som alla änglar skall tillbe, blir föraktad av människor och frestad av djävulen. Han som äger all visdom måste – som alla människor – växa till i vishet och ålder.» Ja, han som är så ofattbart rik att han till och med kan säga: »Jag och Fadern är ett,» han blir så obegripligt fattig att han ropar: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?»

Men är det inte märkligt, ja till och med anstötligt: En Gud som blir fattig? Det är kanske inte att undra på att de flesta människor inte vill veta något av en fattig Gud i krubban och på korset. Fattiga som blir rika gör intryck på människor, men inte en rik som blir fattig och som till och med blir det av egen fri vilja.

Den anklagelse de kommer med mot denne Gud som blev fattig hade varit på sin plats om Paulus i stället hade skrivit så här: »Ni känner vår Herre Jesu Kristi olycka och elände, att han som var rik blev fattig.» Men det står något helt annat: »Ni känner ju vår Herre Jesu Kristi nåd. Han var rik men blev fattig för er skull...» Ingen har tagit ifrån honom hans rikedom. Han blev varken rånad eller ruinerad av inflation i himlen. Han har av

egen vilja gett avkall på all sin rikedom, på all makt och ära. Han »utgav sig själv genom att anta en tjänares gestalt...[han] ödmjukade sig...», skriver Paulus till filipperna (Fil 2).

Han blev fattig *i sin stora nåd*. Han blev fattig *för vår skull*, för din och min skull. Nu kan ingen längre säga: Ingen har gjort något för mig. För det finns i all fall *en* som har gjort något för mig, ja, en som blev fattig bara för min skull, som har gett avkall på alla himlens och jordens rikedomar bara för min skull.

Men vad är det med det? Vad har vi för nytta av det? I Hebreerbrevet läser vi: I Jesus Kristus har vi »inte en överstepräst som ej kan ha medlidande med våra svagheter, utan en som blev frestad i allt liksom vi» Alla sjuka kan alltså med full tillit vända sig till sin Frälsare, för han vet av egen erfarenhet hur de har det. »Men det var våra sjukdomar han bar, våra smärtor tog han på sig,» säger profeten (Jes 53).

Och alla ensamma och övergivna kan också förlita sig på sin Herre, för han blev så övergiven av alla människor som ingen annan någonsin varit. Och alla hungriga, hemlösa och fängslade kan också söka hjälp hos honom, för också deras nöd känner han av egen bitter erfarenhet. Alla de anfäktade, alla de som blir frestade av djävulen, kan vända sig till honom och behöver inte skämmas inför honom. För han har också blivit frestad »liksom vi». Och när vi känner ångest inför döden: Jesus känner också den största nöden: Han har bävat av ångest och förfäran inför döden och svettats blod.

Men blir därmed de hungriga

mätta, de sjuka friska, de sorgsna tröstade? För det hävdar ju Paulus när han säger: »... för att ni genom hans *fattigdom* skulle bli rika.» Det hade varit logiskt om det hade stått: han blev fattig för att ni genom hans *rikedom*, som han för er skull gav avkall på, skulle bli rika. Men Paulus säger uttryckligen att vi blir rika genom Jesu *fattigdom*! Därmed påminner han oss om det allra viktigaste och mest centrala i julbudskapet: Den evigt rike Guds

Son blir en fattig och eländig människa, inte först och främst för att göra oss rika och lyckliga i detta livet, inte heller för att visa oss sitt medlidande. Jesus kom inte först och främst till jorden för att lida *med* oss, utan för att lida *för* oss. Han blev fattig *för vår skull*, för att det skulle komma oss till godo, i vårt ställe. Hans egentliga och djupaste fattigdom var inte att han blev en svag, fattig

och maktlös människa. Hans djupaste fattigdom var att han blev gjord till synd för oss, att Gud lade alla människors syndaskuld på honom och tillräknade honom all orättfärdighet och ondska som mänskligheten har begått. Hans djupaste fattigdom var att han som själv var utan synd, blev gjord till Guds Lamm som skulle bära världens synd. Han blev gjord till syndabock för alla. Det var hans verkliga och djupaste fattigdom.

Detta är vår Herre Jesu Kristi nåd, att han blev fattig för vår skull fastän han var rik, att han i vårt ställe bar hela Guds vrede, förbannelse, straff, helvete och död.

»Nu kan ingen längre säga: Ingen har gjort något för mig. För det finns i all fall en som har gjort något för mig, ja, en som blev fattig bara för min skull.»

De fattiga blir rika

Så blir vi fattiga rika. Vad består denna rikedom som vi får egentligen av? Det sade den som först förkunnade julbudskapet: »Var inte förskräckta!» Var inte rädda! Ni syndare behöver inte längre vara rädda för Gud och hans vrede! För Frälsaren är född, han som frälsar er från synden, döden och djävulen. Han frälsar er från synden genom att själv ta synden på sig. Han frälsar er från djävulen, för han är den som skulle krossa ormens huvud. Han frälsar er från döden därför att han har lidit döden för er skull och stått segrande upp igen från de döda.

Och om denna rikedom som vi fattiga får genom hans fattigdom sjöng redan den första julkören i sin mäktiga lovsång ute på Betlehemsfälten: »Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människor hans välbehag.» »Ära vare Gud», för att han gett sin Son till jorden. »Frid på jorden» – för sin Sons skull vill Gud sluta fred med människorna som har gjort uppror mot honom genom sin synd. »Till människor hans välbehag» – för sin Sons skull ser Gud med välbehag på oss syndare.

Vi fattiga blir alltså rika: Först och främst får vi en andlig rikedom. Vi blir rika på andliga gåvor och himmelska välsignelser. Herdarna prisade och lovade Gud, fastän deras hårda liv inte blev särskilt förändrat till det yttre. De hade blivit rika i sina hjärtan genom vad de hade hört och sett. Den gamle Simeon förblev en fattig, gammal man som stod med ena benet i graven, fastän han fick hålla Jesusbarnet i sina armar, men ändå blev han

rik, rik på tröst och hopp, ja, han blev så rik i sitt hjärta att han utbrast: »Herre, nu låter du din tjänare sluta sina dagar i frid.»

Ja, den allra största rikedom som Jesusbarnet genom sin fattigdom har skaffat åt oss, är att vi har blivit rika arvingar, arvingar

---

»Den allra största rikedom som Jesusbarnet genom sin fattigdom har skaffat åt oss, är att vi har blivit rika arvingar, arvingar till hela den himmelska härligheten.»

---

till hela den himmelska härligheten. Vi har blivit arvingar till en rikedom som vi knappt kan fatta: Där skall det inte finns synd mer, inga krig, ingen sjukdom och smärta, ingen nöd och inga tårar, ingen död. Denna rikedom som väntar på oss påminner Paulus de kristna om när han skriver till efesierna: »Jag ber att era hjärtan skall upplysas, så att ni förstår vilket hopp han har

kallat er till och hur rikt på härlighet hans arv är bland de heliga» (Ef 1:18).

Men även om denna rikedom, som vi fattiga får genom att han blir fattig för vår skull, framför allt är en andlig rikedom, en rikedom som vi får genom tron och som består av syndernas förlåtelse, evigt liv och salighet, så är det inte därmed sagt att den inte överhuvud har något med detta jordiska livet att göra. Tvärt om! De flesta som läser detta kapitel i 2 Korintierbrevet som denna vers är hämtad från, blir mycket förundrade, ja, kanske lite upprörda, när de läser det. För här handlar det inte alls om andliga välsignelser, utan kort och gott om pengar! Ja, hela kapitlet handlar egentligen om pengar! Här uppmanar nämligen aposteln de kristna i Korint att vara med i kollekten, penga-

insamlingen, till de nödlidande bröderna och systrarna i Jerusalem. Och när han mitt i denna förmaning alltså påminner de kristna om Jesus Kristus och om den rikedom de har fått genom hans fattigdom, så vill han med det bara säga: Den som har fått så många himmelska gåvor och välsignelser, som har fått alla sina synder förlåtna för Kristi skull, som har fått ett fast och säkert hopp om evigt liv hos Gud och har blivit arvtagare till hela den himmelska härligheten, han kan inte annat än att dela sitt jordiska goda med dem som inte har.

Den som i djupet av sitt hjärta vet att det inte var med silver eller guld Kristus köpte honom fri, utan med sitt eget dyra blod, han har fått en helt annan inställning till pengar och jordiska ting. Dessa blir helt enkelt inte längre det viktigaste i livet, det som livet endast och allena handlar om. De blir tvärtom en gåva som vi har fått av Gud för att de, om de blir rätt använda och förvaltade, ska bli till välsignelse för våra närmaste, för alla som lider nöd, för Guds församling och därmed också för oss själva.

»Ni känner ju vår Herre Jesu Kristi nåd. Han var rik men blev fattig för er skull, för att ni genom hans fattigdom skulle bli rika.» Detta är julens budskap i sammanfattning. Han som var rik blev fattig. Vi som var fattiga har blivit rika. För det var av nåd han blev fattig, på grund av sin stora kärlek och barmhärtighet mot oss fattiga. Han ville frälsa oss från våra synder. Han ville ge oss frid med Gud. Det har han gjort och därför har vi blivit rika, ofattbart rika. Amen.

Julens boning

av John C. Lawrenz

Stampad jord beströdd med halm fick tjäna som golv. Moder jord är inte Gud! På golvet borta i hörnet stod värdshusvärdens ox. Marias åsna låg bredvid den. Djurens varma andedräkt spred små snabbt försvinnande dimmoln av fukt i den kalla midnattsluften medan djurens kroppar gav värme åt grottan denna märkliga natt. En dag skulle dessa levande djur dö. Vilken dårskap är det inte när människor tillber djur som sina gudar!

Josef lindade det lilla barnet medan Maria, trött efter barnafödandet, såg på. Mannen och kvinnan här skulle också en gång dö, precis som djuren. Men till skillnad från djuren skulle de få stå inför sin Skapare och göra räkenskap för att de förlorat Guds avbild. Maria och Josef var inga gudar, även om några kom att uppfatta Maria så.

Gud hade skapat dem alla; jorden, halmen, grottan, djuren, modern och hennes man. Alla befann sig i Betlehem på kung Herodes tid. Den lille som var med dem var inte skapad. Den kristna kyrkan kom senare att bekänna denna sanning i den nicenska trosbekännelsen. »Det behagade Gud att låta hela sin fullhet bo i honom» (Kolosserbrevet 1:19). Detta barn var Gud, född av Fadern i evighet, och ändå sann människa, född av jungfru Maria.

Hans föräldrar gav honom namnet Jesus. För hebreerna som väntade på honom var han Immanuel, »Gud med oss.» I Betlehem i Judeen hade Gud stigit ner i världshistorien på en verklig plats! Gud hade svept sig i jord som andades. Detta barn skulle komma att leva och dö och sedan leva igen för att återställa Guds avbild i alla dem som tror.

Boningen dit Israel skulle gå

Gud sade till sitt folk: »Den plats, som Herren, er Gud, utväljer... för att där fästa sitt namn, denna hans boning skall ni söka och dit skall du gå» (5 Mosebok 12:5).

Guds första jordiska boning var ett tält. Det var uppsatt i en förgård som var helt öppen mot himlen och omgivet av helt vita omhängen. Hebreén skulle bära in sina offer på denna förgård genom en port som bestod av ett förhänge vävt i brokiga färger. Därinne kunde han se präster i fint linne utföra de heliga handlingarna – att flå, tvätta, stänka och bränna det som offerades.

Varje dag gick dessa präster in i själva tältet genom ett andra förhänge. Där skulle de sköta lamporna och bränna rökelse. Där skulle de en gång i veckan på sabbaten lägga fram tolv färska bröd – skådebröden.

Allra längst in i det heliga tältet bakom ett tredje förhänge fanns ett rum vars höjd, djup och bredd var exakt lika. En präst, översteprästen, tilläts komma in i detta inre, det allra heligaste, en gång om året för att stänka blod över arken inför Herrens ansikte. Denna kista innehöll Guds ord ingraverade i sten. I den fanns också översteprästen Arons stav och en skål med manna som hade uppehållit livet på Israels folk på färden till löftets land.

Mose ställde i ordning denna Guds boning i öknen. Tältet flyttades från plats till plats tills Israel på Josuas tid slutligen slog upp det i Silo. 400 år senare blev det förstört av filisteerna.

Tältet ersattes av en magnifik byggnad. Även denna hade en förgård helt öppen mot himlen där man bar fram sina offer. Inuti byggnaden fanns ett rum där prästerna bar fram bröd, olja och rökelse. Även här fanns det allra heligaste – rummet där översteprästen bar fram försoningsblodet en gång om året. David planerade bygget. Salomo fullföljde det. Ogdaktiga kungar vanhelgade det. Babyionierna förstörde det. Judar som återvänt från exilen byggde upp det igen. Herodes den store förskönade det. Jesus tillbad i det. Det var Jerusalems tempel.

Tältet och templet var inte Gud. Men tältet och templet var den plats Gud hade utvalt där ögon, öron, näsa, tunga och känsel kunde erfara Guds närvaro.

- Där såg de trogna Guds helighet återspeglas i de tjänstgörande prästernas vackra dräkter och det snidade träet, färgrika förhängena och gyllene dekorativa onerna som förskönade alltsammans.

- Här fick syndare, som kände sin syndfullhet, erfara avståndet mellan dem och Gud genom de förhängen som skilde dem från hans närvaro.

- Här kände ångerfulla syndare lukten av Guds nåd i röken från morgon- och kvällsoffren.

- Här blandades de troendes böner med doften från rökelsen.

- Deras öron hörde ljudet från leviterna som sjöng halleluja för bröd, ljus och liv.

- Där satte sig israeliterna ivrigt ner för att fira sin gemensamma tro genom att äta gemenskapsmåltider tillsammans.
- Där rörde pilgrimers fötter vid mark som lovade dem en ännu bättre plats när livets långa, svåra resa var över.

Den fullkomliga boningen
Jesus, barnet i Betlehem, växte upp och blev man. Genom sitt liv visade han hur långt från fullkomlighet världen hade kommit. Hans boning var avskild från all synd. Ändå var höjden och bredden och djupet av hans kärlek till syndare fullkomlig. Han blev världens Bröd och dess Ljus. Genom att bli arresterad, ställd inför rätta och fastspikad på ett kors skilde han sig till och med från sin Fader. Ensam uppenbarade han att han var den fullkomlige översteprästen och världens offer en gång för alla.

Doften av det nådens och befrielsens evangelium som han har gett oss övertäcker smutsen från mänsklighetens självbedrägliga, gärningsrättfärdiga lögner ända till denna dag. Budskapet: »Han är uppstånden,» som först förmedlades av vitklädda änglar, blir fortfarande hört överallt där två eller tre samlas i hans namn. Han sitter på Faderns högra sida i härlighet. Ändå är Jesus på ett sant och verkligt sätt närvarande i varje nattvard där bröd och vin utdelas i hans namn. Han har lovat att vara »Gud med oss» ända till denna tidsålders slut. Inte ett enda steg på vår pilgrimsfärd mot himlen tar vi utan att han är där med oss.

Det är inte konstigt att Jesus sade till dem som förkastade honom: »Bryt ner detta tempel, så skall jag resa upp det på tre dagar» (Johannes 2:19). Det är inte förvånande att Jesus blev dömd till döden för just dessa ord. De som anklagade Jesus förstod inte vad vi vet är sant. I Betlehem i Judeen på kung Herodes tid blev Ordet kött och bodde bland oss.

Kyrkoinvigning på Avaldsnes

Söndagen före domsöndagen, den 21 november 1999, var det stor högtid på Avaldsnes. Äntligen kunde Den lutherske församling i Avaldsnes fira att de hade fått en egen kyrkobyggnad. Den gamla skolan på Avaldsnes, som i många år hade varit en elaffär, köptes av församlingen i somras. Belägen väl synligt intill huvudvägen mellan Avaldsnes och Vistnes ska den gamla skolan nu få fungera som ett andligt hem för församlingens medlemmar där de regelbundet kan samlas omkring nådens medel, Ordet och sakramenten.

Ända sedan församlingen grundades år 1978 har medlemmarna hållit gudstjänst i hyrda lokaler. Även om dessa lokaler har fungerat bra, är det något alldeles speciellt att ha ett eget hus att samlas i. Därför var glädjen och tacksamheten lätt att se i många av de trogna medlemmarnas ansikten.

Sedan huset blev inköpt har renoveringen pågått för fullt. Arbetsivern har varit mycket stor. Flera av de äldre i församlingen har lagt ner hela sin fritid i de nya lokalerna för att göra allt klart till invigningen. Även om det också framdeles finns mycket att göra för händiga personer är själva kyrksalen och samlingsalen helt färdiga, samt en stort och fint kontor/sakristia för pastorn.

Själva invigningen förrättades av pastor Egil Edvardsen. I sitt tal utgick han från dagens predikotext, Jesu liknelse om talenterna i Matteus 25.

Samtidigt som han påminde om liknelsens allvar, det trofasta förvaltarskapet av allt det Herren har överlämnat åt oss som är hans tjänare, påminde han också åhörarna om att han som vi ska avlägga räkenskap för om vårt förvaltarskap på den yttersta dagen, är vår egen Frälsare som dog för all synd.

Det var ca. 50 personer närvarande vid gudstjänsten, däribland gäster från Göteborg, Kristiansand och Stavanger. Efter gudstjänsten höll församlingens äldste medlem, Karl Hjelmås, ett fint tacktal och överräckte blommor till ordföranden Olav Utvik och Sofus Hetland. Olav Utvik har i flera år varit ordförande i församlingen och har aldrig gett upp arbetet med att skaffa församlingen en egen lokal. Därför var det för honom en särskilt stor dag. Inte nog med att han hade arbetat otaliga timmar i kyrkan, han hade dessutom fått tid till att bygga en vacker altarring och dopfont som stod färdiga till invigningen. Om Sofus Hetland sas det att det bara var en dag som han inte hade arbetat i kyrkan sedan nycklarna övertogs. Alla andra dagar hade han varit där från tidig morgon till sena kvällen.

Framför allt riktas tacket till Gud som aldrig slutar att ösa sin nåd över oss, och som fortsätter att kalla och församla sin kyrka på jorden genom evangeliet om Frälsaren Jesus Kristus.

EE

Katarina von Bora

Reformationens första dam

av Gunilla Hedkvist

Nervositet blandad med fast beslutsamhet dallrade i Katarinas lilla klosterrum. Ingen hade lagt märke till de elva som en efter en smugit sig in genom dörren. Flykten var planerad i detalj. Fönstergluggen öppnades och en efter en trängde flickorna sig igenom den och ut i klostertädgården där de doldes av mörkret denna påskafton 1523. De smög vidare och hjälpte varandra över klostermuren som inneslöt Nimbschenklostret.

Deras hemliga kontakt med yttervärlden och tillika den man som genom sina, till klostret insmuglade, skrifter fött tanken på en annan frälsningsväg än genom klosterliv och därigenom väckt tanken på flykt hos dem, Martin Luther, hade ordnat resten. Klostrets öl- och silleverantör, Leonard Kopp, hjälpte gärna sin vän Martin. Locken på de väl rengjorda tunnorna som nyss lämnat sin last vid klostrets köksavdelning öppnades och stängdes. Färden hem mot Torgau gick långsammare än den brukade, de till synes tomma tunnorna stod stadigare och skramlade mindre. På tryggt avstånd från kloster och bebyggelse hjälpte han de flyende nunnorna ut ur tunnorna och resten av färden till Torgau och Wittenberg blev betydligt bekvämare.

För Katarina, född i januari 1499 – för 500 år sedan – i en lite by 30 km söder om Leipzig måste det ha varit en märklig resa. Frihet! Alltsedan hon var 5 år, i samband med moderns död och faderns omgifte, hade klostersko-

lan och klostret varit hennes hem och värld. Vid 16 års ålder hade hon tagit nunnedoket på sig och nu var hon 24.

Luther tog sitt ansvar för de nio nunnor som inte kunde återvända till sina hem och en efter en fick de arbete eller gifte sig. När Katarina blev sviken i kärlek och hennes fästman övergav henne försökte han gifta bort henne med en av sina vänner. Själv visade han inget intresse för den livliga och ambitiösa unga kvinnan.

När Katarina fick klart för sig Luthers planer skrattade hon bort dem och svarade Luthers sändebud: »Hellre gifte jag mig med dig eller med Dr. Luther!

Och så hände det omöjliga. Klockan 5 på eftermiddagen den 13 juni 1525 gifte sig den världs-

berömda före detta munken med en förrymd 16 år yngre nunna, inte av kärlek, men av högaktning, för att ge sina föräldrar hopp om barnbarn och för att i handling bevisa att han stod för vad han lärde: Äktenskapet är Guds vilja också för präster.

Snart visade det sig att Luther i Katarina von Bora, eller Käthe som han kallade henne, fått precis den hjälp han behövde. Käthe visade sig vara en driftig kvinna med sinne för ekonomi, till skillnad från sin man. Luther lär en gång ha sagt: »Vad bryr jag mig om pengar? Det är Käthe som betalar räkningarna!» Hon tog ansvar för att pengarna räckte till allt vad den växande familjen i Svarta klostret behövde.

Martin och Käthe Luther fick sex barn inom loppet av åtta år. Under deras uppväxt skötte Käthe en stor del av deras skolundervisning. De drabbades också av sorg då två av deras flickor dog, lilla Elisabeth vid 8 månaders ålder och Magdalena, Martins favoritdotter, i tidiga tonåren.

Stor gästfrihet och omsorg om de föräldralösa ledde till att allt fler inneboende kom att höra till hushållet, bland dem flera barn som var släkt med Martin. Vid middagsbordets gemyt trängdes förutom familjen också studenter på längre eller kortare visiter.

Över allt som försiggick i det stora före detta Augustinerklostret vilade Käthes vakande öga. Hon var chef över tjänstefolket och hade hon levt i vår tid skulle hon kallats för kvinnlig småföretagare. Till häst besiktigade hon

ägorna och odlingarna. Hon köpte boskap, födde upp och sålde, odlade säd och bryggde öl för husets behov. Hon talade flytande latin och diskuterade gärna teologi och högre lärdom med teologer och lärde som besökte Martin Luther och hon umgicks ledigt med hertigar och kurfurstar.

Käthe var också sin mans stöd i andliga kriser. En gång hade Luther varit dystert och utan arbetsförmåga i flera dagar. Då klädde sig Käthe i sorgkläder. »Gud är död,» svarade hon när Luther ville veta varför hon var sorgklädd.

Luther protesterade: »Det vet du väl att Gud inte kan dö. Gud lever i evighet.»

»Som du har uppfört dig de senaste dagarna, var jag säker på

att han var död,» svarade Käthe sin man.

Luther förstod då att han inte hade någon anledning att vara så bedrövad och han fick tillbaka arbetsförmågan.

Äktenskapet mellan Martin och Käthe blev mycket lyckligt. I inbjudan till bröllopet skrev Luther till en vän: Jag älskar inte min hustru, men jag högaktar henne. Några år senare sjöng han en vackrare sång: »Jag älskar min Käthe, jag älskar henne mer än mig själv. En annan gång sade han: »Käthe, du är en kejsarina.» Han kallade henne för »Wittenbergs morgonstjärna» för hon steg upp så tidigt. Det var hon som såg till att familjelivet blev en avkoppling som hjälpte Luther att få kraft att på nytt ta itu med problemen. Inte underligt

att Luther sade: »Där det finns sanning och tro, barn och kärlekens frukter och äktenskapet anses heligt och gudomligt, där är det verkligen ett välsignat stånd. För föreningen och gemenskapen mellan man och hustru är en stor sak.»

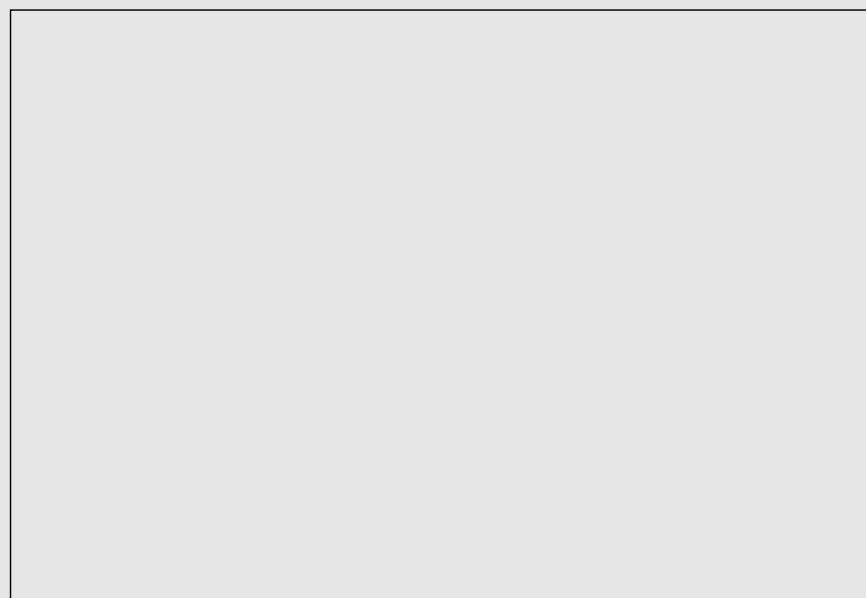
Käthe Luther överlevde sin man med sex år. En dag då hon skulle resa från Wittenberg kort före jul 1552 skadade hon sig svårt då hon föll av vagnen. De sista orden hon yttrade på sin dödsbädd den 20 december samma år avslöjar både hennes rustika natur och djupa kärlek till Frälsaren: »Jag håller fast vid Kristus som en kardborre vid en päls.»

Ny pastor i Finland

Efter ett års vistelse vid WELS prästseminarium i Mequon kom pastor Juhani Viitala med sin familj tillbaka till Finland i juni detta år. Han tjänar nu på heltid som Evangelisk-lutherska Bekännelsekyrkans andra pastor i Finland. Pastor Viitala, hans hustru och fyra barn är stationerade i Borgå, 5 mil öster om Helsingfors, där kyrkan hittills bara har firat gudstjänst i hemmen.

Nu är han i full gång med regelbundna och offentliga gudstjänster förutom annan kyrklig verksamhet. Bland annat var han medansvarig för Bibel- och bekännelsedagarna i Vasa i juli (se Bibel och Bekännelse nr 4/99). Den 4 december arrangeras det en Biblicumstudiedag över ämnet »Lag och evangelium» i Helsingfors.

Den 23 september installera-

Pastor Juhani Viitala välsignas av bröderna med handpåläggning. Från vänster pastorerna John Vogt, Jukka Söderström, predikant Hans Wasserman och pastor Ron Freier.

des pastor Viitala i sin tjänst i Borgå inför 30 vittnen. Installationen förrättades av pastor Jukka Söderström, assisterad av pastor-

erna Ron Freier och John Vogt från WELS samt predikant Hans Wasserman från Sverige.

Jukka Söderström

LBK och Biblicum erbjuder kurser i teologi

I samarbete med LBK och WELS har Biblicum glädjen att erbjuda ett komplett utbud av bibelkurser gratis för alla som vill delta.

Nivå 1: Seminarier

När du läser det här har redan sex studiedagar över ämnet »Lag och Evangelium» avslutats. Seminarier har hållits i Sverige, Norge, Finland och Lettland. Deltagarantalet på de olika platserna har legat mellan 25 och 30. Studiedagen innebar ett allvarligt teologiskt studium med utgångspunkt från C. F. W. Walthers bok »Hur man rätt skiljer lag och evangelium.» Man tog sig också tid att samtala om hur läran praktiskt skall tillämpas i kyrkan idag.

Just nu planeras den andra studiedagen. Ämnet blir: »Den kristna familjen.» Vi hoppas kunna genomföra dessa seminarier under januari, februari och mars i hela Skandinavien. Studiematerial för varje seminarium och alla föreläsningar översätts till deltagarnas språk.

Nivå 2: Korrespondenskurser

Korrespondenskurserna är till för alla – söndagsskollärare, församlingsledare, föräldrar, tonåringar, unga vuxna, och för dem som inte är kyrkligt aktiva men vill veta mer om Bibelns budskap. Vi är övertygade om att alla som ger sig på dessa kurser kommer att ha glädje och nytta av dem.

Den första korrespondenskursen, »Bakgrund till Bibeln» har visat sig vara en bra början. Över 50 personer har genomfört den första delen. Hela kursen består av 38 kapitel. Innehållet är geografi, seder och bruk, dagligt liv, historia och Israels grannländer på Bibelns tid.

Studietexten är skriven på enkel engelska men arbetsblad och

prov får man göra på det språk man själv vill. Kursdeltagaren arbetar i egen takt hemma och gör arbetsblad som befäster de viktigaste punkterna i varje kapitel. Efter fem genomgångna kapitel gör man ett prov hemma och skickar det till kursledaren. Provet rättas och man får nästa kuvert med studiematerial.

När man fullgjort den första kursen kan man fortsätta med den andra. Ämnet för den är: »De tre ekumeniska trosbekännelserna.» I den studerar man i detalj den apostoliska, den nicenska och den athanasianska trosbekännelsen, de tre äldsta trosbekännelserna som har antagits av alla kristna kyrkor.

Nivå 3: Fullständig teologisk utbildning

Ett av de viktigaste målen i Biblicums utbildningsplan är att utbilda pastorer åt bekännelsetrogna lutherska församlingar. Därför erbjuder vi också en fullständig teologisk utbildning på högskolenivå. Lärare är teologer från bekännelsetrogna prästseminarier över hela världen. Undervisningen sker i en- eller tvåveckors intensivperioder då dessa teologer gästföreläser på Biblicum.

Följande kurser planeras sommaren 2000:

- Dr. Glen Thompson, lärare vid Martin Luther College, New Ulm, Minnesota
– 19-25 juni, (v 25): *Hermeneutik* (bibeltolkning)
– 26 juni-1 juli (v 26): *Aposteln Paulus resor*, med kort överblick över Apostlagärningarna 1-12 och den tidige Paulus
- Dr. John Brug, professor vid Wisconsin Lutheran Seminary, Mequon, Wisconsin
– 17-22 juli (v 29): Dogmatik –

Teologi A. *Teologins väsen och innehåll, Guds väsen*

24-29 juli (v 30): Dogmatik – Teologi B. *Guds egenskaper, Guds vilja, Treenigheten*

Dessa kurser är öppna för pastorer som vill friska upp och fördjupa sina kunskaper om Bibeln och för män som är intresserade av att tjäna som pastorer, såväl som för dem som vill studera teologi på en högre nivå. I de första kurserna krävs inga kunskaper i grekiska eller hebreiska men senare följer exegetiska kurser där det krävs studier på Skriftens grundspråk.

För anmälan eller mer information om dessa kurser, kontakta ansvarige utgivaren av denna tidskrift eller pastor John Vogt som är ansvarig för Biblicumkurserna per telefon/fax: (46) 031-45 75 39 eller e-post: JohnVogt@swipnet.se.

Millenniets första Påskläger!

Plats: Arnemarksgården, 2 mil från Öjebyn

Tid: onsdag 19 april – Annandag påsk 24 april, 2000

Kostnad: ca 500 kr

Lämna skidorna hemma för snön har nog farit på semester vid den tiden. Men du kommer ändå ha mycket för dig! Vad sägs om bowling, besök på ett Äventyrstorp, sång och en massa bibelstudier? För att inte tala om all kristen gemenskap. Vill du komma?

Intresseanmälan till Elias Hedkvist, tel 0911-65854, e-post elias@emaila.nu eller på S:t Jakobs hemsida: <http://welcome.to/stjakob>

INTERAKTIVT BIBELSTUDIUM av Randy K. Hunter

»Guds ord är levande och verksamt» Hebreerbrevet 4:12

• Inledning

Du är sjuk. Det värker i kroppen, du har feber och mår illa. Vad vill du helst att doktorn ska säga till dig.

A. »Det är bara vanlig influensa. Det verkar som om alla har den.»

B. »Ta den här medicinen. Den hjälper. Du kommer snart att må bättre.»

Doktorn har kanske rätt att det är vanlig influensa, men det är inte så stor tröst. Det är kanske sant, men det är du inte hjälpt av. Om hon å andra sidan kan ge dig medicin som fungerar, och som kommer att fungera i framtiden också, då känner du dig genast bättre. Då vet du åtminstone att du är på väg att bli botad.

Tänk dig nu att det är Gud som är doktorn. Sjukdomen är frestelse.

• Text – Läs I Korintierbrevet 10:12-13

»Därför skall den som menar sig stå, se till att han inte faller. Ingen annan frestelse har drabbat er än vad människor får möta. Gud är trofast, han skall inte tillåta att ni frestas över er förmåga, utan när frestelsen kommer, skall han också bereda en utväg, så att ni kan härda ut.»

• Frågor

1. I verserna strax innan (6-10) påminner Paulus om israeliternas avgudadyrkan, omoral och klagan under Mose ledarskap. Sedan skriver han om det första århundradets kristna: »Om ni tror att ni står...» För Paulus var det viktigt att man inte glömde sin historia. Hur använde han den bibliska historien?
2. Vilket ord skulle du använda för att beskriva varningen: »Se till att du inte faller?»
3. Varför finns det ingen tröst i den första meningen i vers 13?
4. Varför är den andra meningen i vers 13 en av de mest tröste-fulla (och stärkande) löftena i Bibeln?
5. Paulus vill uppmuntra oss till trohet – »så att ni kan härda ut.» Men han börjar med en påminnelse om Guds trofasthet – »Gud är trofast.» Varför?
6. Även när vi är trolösa mot Gud och vi faller för frestelsen är Jesu liv och död ändå vår »utväg.» Vad säger det dig om Guds trofasthet?

• Tillämpning

1. Vilka välsignelser har du fått genom att studera den bibliska historien eller genom att minnas hur dina medtroende som nu har avsomnat levde?
2. För den som bantar är det en god idé att hålla sig borta från godisaffärer. När man är medveten om faran vidtar man försiktighetsåtgärder. Hur gör dessa verser dig medveten om faran med synden?
3. »När frestelsen kommer, skall han också bereda en utväg.» Gud bereder en utväg men det är inte alltid vi lägger märke till den. Hur kan följande aktiviteter vara den »utväg» Gud bereder för dig? Studera Guds ord – Fira gudstjänst tillsammans – Ha kristna vänner och kontakter – Vidta försiktighetsåtgärder – Avstå i tid – Beräkna konsekvenserna av en synd
4. Tänk på en situation då en eller flera av dessa »utvägar» kan ha hjälpt dig att härda ut när du blev frestad.
5. Av säkerhetsskäl mot syndens faror ger Paulus oss en påminnelse: Gud är trofast. Vilka »påminnelser» har du i ditt hem, i kyrkan, på arbetsplatsen, i skolan osv. om att Gud är trofast?

Interaktivt bibelstudium

Syftet med detta är att läsaren själv aktivt ska slå upp bibeltexterna, fundera över frågorna och gärna skriva ner svaren för sin egen del.

• Bön

O Gud, du är trofast. Vi ser det i gåvan du har gett oss – din Son. Vi känner det i den befrielse du har gett oss på grund av hans liv och död. Vi behöver din trofasthet för att få kraft att härda ut under de frestelser vi möter. Satan slösar inte med sina pilar. Han siktar på våra svagheter. Så, Herre, varje gång vi kämpar mot synden, visa oss den utväg du har gett oss. Och använd oss som en utväg ur frestelsen för andra. I vår trofaste Jesu namn, Amen.

Den ohederlige förvaltaren

Av alla de berättelser Jesus berättade under sin tre år långa offentliga verksamhet har ingen visat sig mer besvärlig att hantera än liknelsen om den ohederlige förvaltaren.

Att huvudpersonen är en affärsman som anklagas för att ha förskingrat sin herres egendom är illa nog. Han hade gjort sig förtjänt av att bli anklagad och själv påstod han inte heller att han var oskyldig.

Han kunde inte utföra fysiskt arbete, han ville inte tigga och det kan tas för givet att han i framtiden inte skulle få något lika ansvarsfullt arbete, åtminstone inte av någon som hade hört vad han hade gjort.

Ännu värre är den försåtliga, ja olagliga handlingsplan han sedan satte i verket. Under de sista desperata timmarna då han ännu hade tillgång till sin herres bokföringsböcker föste han in sin herres låntagare på kontoret en och en och skrev drastiskt ner deras skulder.

Allra mest beklämmande är slutklämmen: »Hans herre *berömde* den ohederlige förvaltaren.» Hur i hela världen kan en rik man som just blivit svindlad på en massa siklar lovorda bedragaren som svindlat honom?

Lärdom från en osmaklig person

Några kommentatorer finner denna berättelse så störande att de hävdar att Jesus aldrig kan ha berättat den, medan andra säger att den enda möjligheten att en så här obehaglig historia har hamnat i Lukas evangelium beror på att Jesus verkligen har berättat den.

Liknelser om nåden – X Lukas 16:1–9 av Mark E. Braun

Läsare som är bekanta med Mellanöstern påminner oss emellertid om att vi måste läsa berättelsen i dess rätta sammanhang. Vad denne förvaltare gjorde var

lagligt, ja även berömvärdt enligt österländsk affärs sed, säger de. Så länge som förvaltaren samlade in den summa hans herre krävde hade han frihet att själv lägga på så hög procent han kunde. Förvaltaren minskade enbart på sin ansenliga provision. Några hävdar till och med att förvalta-

Ibland kan
även en dålig
människa
ge oss en
nyttig läxa.

ren var hederligare än sin herre eftersom den gammaltestamentliga lagen säger att man inte får ta ut ränta på ett lån till en jude.

Men den första anklagelsen står ändå fast: han hade slösat bort sin herres tillgångar. Vad vill Jesus att vi ska lära oss av honom?

Lyssna igen: »Och hans herre berömde den ohederlige förvaltaren för att han hade handlat klokt». Inte, hederligt, inte etiskt riktigt, men klokt. Han visste att han inte skulle förfoga över sin herres böcker så länge till. Han var tvungen att handla snabbt och beslutsamt. Han var tvungen att skaffa sig några mäktiga vänner, som alla skulle stå i tacksamhetskuld till honom. Snart, när han inte hade något arbete och ingens stans att ta vägen skulle han komma på besök till var och en av de låntagare vars skuldbrev

han hade skrivit ner. »Kommer du ihåg mig?» skulle han fråga. »Minns du vilken tjänst jag gjorde dig. Jag har kommit för att kassera in!»

Kloket kan göra en evig skillnad

Så går det till där ute, säger Jesus. Människorna i den här världen må vara ohederliga och grymma, men de kan också vara kloka så att de får vad de vill ha. Om ändå ljusets barn kunde vara lika kloka. Medan världen strävar efter sina mål med skoningslös effektivitet händer det alltför ofta att vi går vår Faders ärenden ogenomtänkt och halvhjärtat. Överblivna timmar och överblivna kronor får duga. Martin Marty sa en gång: »Mer skräp, mer billigt krams, mer hafsighet och medelmåttighet bjuds ut i kyrkliga kretsar än på många andra ställen. Men var det inte meningen att vi skulle ge Gud vårt bästa?»

Vi har något större gott att åstadkomma – vår nästa eviga väl. Vi har fått tillfälle och möjlighet att skaffa vänner inte bara åt oss själva utan åt Frälsaren, inte bara för nuet utan för evigt. En dag är det här livet slut, men om vi fångar tillfället lika klokt som denna världens barn gör för att säkra sina flyktiga skatter kan vi göra en evig skillnad. En dag kommer de själar, som vanns för Herren genom vår kloka gärning att dela med oss av evangeliet, att välkomna oss i de eviga hyddorna. »Tack», kommer de att säga till oss. »Tack för att ni använde så mycket smutsiga pengar till att berätta för oss om Jesus.»

Slutsatsen i liknelsen om den ohederlige förvaltaren är denna: ibland kan även den dålig människa ge oss en nyttig läxa.

Nästa gång:
Den rike mannen och Lasarus.

Kraft till växt: Ordet och sakramenten

»Så skall det vara med ordet som går ut från min mun. Förgäves skall det inte vända tillbaka till mig utan att ha verkat vad jag vill, och utfört det vartill jag har sänt ut det.»
(Jesaja 55:11)

Kommer du ihåg vad som hände på julfattningen? Varför lämnade herdarna sin fårhjord och gick till Jesu krubba? Därför att de hade fått höra Guds ord. Den härliga änglaskaran förkunnade det glada budskapet för herdarna och deras budskap drev dessa män att gå och se sin nyfödde Kung och tillbe honom. Detta budskap, som först hördes i Edens trädgård och sedan upprepades för kommande generationer gjorde att dessa män lärde känna sin Frälsare.

Vi kallar Guds ord för nådens medel. I denna den sista yttersta har Gud gett sin kyrka det heliga dopet och Herrens nattvard. Dessa är också nådens medel. Genom dessa heliga handlingar ger den helige Ande tillväxt åt kyrkan. Evangeliet i Ordet och sakramenten är vårt dyrbara arv som har överlämnats åt oss av troende människor som har gått före oss. Det är vår uppgift att räcka det till generationer som kommer efter oss. Genom denna kraft kommer kyrkan att växa in i nästa årtusende.

Gud gav oss sitt evangelium för att kalla oss ut ur tron och till tro. Den helige Ande verkar i människors hjärtan genom dessa medel i syfte att bygga upp Guds nåderike. Genom dessa

nådens medel fortsätter den helige Ande att bevara vår tro. Det är detta Jesaja talar om i sin underbara bild: »Liksom regnet och snön faller från himlen och inte återvänder dit, förrän det har vattnat jorden och gjort den fruktbar och ger säd till att så och bröd till att äta, så skall det vara med ordet som går ut från min mun... [Det skall] verka vad jag vill, och utföra det vartill jag har sänt ut det» (Jes 55:10-11)

Guds lag som visar på och fördömer synden, hans evangelium som pekar på Frälsaren – de är gamla redskap för nya tider. Den helige Ande kommer inte att låta kyrkan växa genom reformrörelser eller beteendepåverkan. Det är lagen använd på fel sätt. Mänsklig logik eller en hög med bevis att Bibeln är sann kommer inte att öka skaran av dem som blir frälsta. Vi måste fortsätta predika: »I dag har en Frälsare blivit född åt er i Davids stad, och han är Messias, Herren» (Luk 2:11). Det kommer att ge växt åt Guds kyrka.

Käre Gud, hjälp oss att vara helt beroende av evangeliet i Ord och sakrament när vi vill föra människor till tro. Välsigna ditt ord och låt din kyrka växa. Amen.